

Heide
vertelt

234

7 juli 2024

't Frans baantje in beeld!

We schreven vorige week over toponiemen, onder andere over het Frans Baantje. Julia Van Tichelen bezorgde ons deze week een mooie foto van het "Fransch Baantje", wel met de vermelding Heide. Afleidende uit het artikel van vorige week moet dit Kapellenbos zijn, de omgeving van de huidige Franse lei en korte Franse lei.

De rijke geschiedenis van het bos Wolfsheuvel (Achterbroek).

Tijdens de coronajaren bracht Ann Francken wekelijks in Achterbroek de 'Gazet van Achterbroek' uit, een digitaal krantje dat ook op papier aan de ouderen en zieken werd bezorgd. Het opzet was hetzelfde als "Heide Vertelt", namelijk verbinding met elkaar en het dorp om momenten dat iedereen in zijn kot moest blijven. Ook in de Gazet van Achterbroek was er wekelijks ruimte voor een artikel "uit de oude doos". Deze worden nu met veel plezier ook aan jullie lezers overgemaakt.

De eerste weken vertel ik graag over het bos Wolfsheuvel, in de volksmond gekend als “bos van den Boerenbond” of “het goed van Speth”. Ere wie ere toekomt: ik kon deze artikels maar schrijven dankzij het vele opzoekwerk van mijn zus Hilde.

VOORGESCHIEDENIS

Het bos Wolfsheuvel werd aangelegd vanaf 1838 toen de gemeente Wuustwezel een stuk woeste grond verkocht om het gemeentehuis te kunnen betalen. De aankoop gebeurde door Jacques Standaert “makelaar in wissels”, wonende te Antwerpen. In 1843 liet Standaert een jachthuis “de Wolfshoeve” bouwen en in 1866 bouwde hij een 2de

jachthuis op Duffelaar. Na zijn overlijden in 1871 werd het domein openbaar verkocht aan Clement Mertens, een Antwerps industrieel. Josephus Mertens erfde het domein in 1911 en bouwde er in 1912 het Duffelaerhof. In 1918 werd, na een openbare verkoop, het domein gekocht door Edmond Steyaert, een houtkoopman die vooral interesse had in de grote voorraad hout voor de heropbouw van het land na W.O.I.

Interesse in de ontwikkeling van olie en petroleum

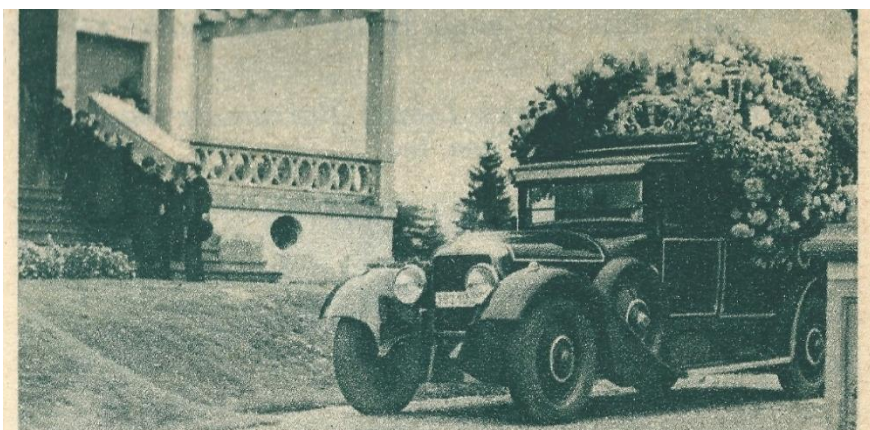
Maurice Speth kocht het domein in 1926 aan. Hij was de zoon van Frédéric Speth die in 1871 vanuit Duitsland naar Antwerpen kwam en de firma Frédéric Speth & Co oprichtte, die later fuseerde met andere firma's tot de American Petroleum Company (later Esso). Na de dood van zijn vader in 1920 werd Maurice voorzitter van APC en bouwde hij de firma verder uit. In 1923 huwde hij met Alice Van Rycke, die hij had leren kennen tijdens W.O.I in Frankrijk. Alice werkte er in een kantine. Van vader Frédéric mocht zijn zoon niet trouwen met “een meisje van een ander niveau” dus werd het huwelijk pas voltrokken na het overlijden van vader Frédéric. In 1926 kochten zij het domeinbos Wolfsheuvel en namen ze hun intrek in de villa die er stond.

Groot hart voor armen en zieken

Maurice en zijn vrouw Alice waren graag gezien in Achterbroek. Mevrouw Speth breide een heel jaar truien, mutsen en sjaals voor de arme mensen van het dorp, en ze ging bij hen op bezoek. Als ze wist dat er ergens een baby werd verwacht, dan zorgde zij ervoor dat de familie alles in huis had voor de komst van de baby. Het echtpaar bekommerde zich ook om de zieken. Hun chauffeur bracht regelmatig een jongen met de auto naar Leuven voor bestralingen. Daarnaast hadden ze een groot hart voor kinderen. Zo zorgden ze tijdens het kerstfeest dat plaatsvond in de meisjesschool voor een kerstboom en cadeautjes. Voor alle kinderen van het dorp was er een cadeau: een pop, een beer, een valieske, een timmerkoffer,...De kinderen uit de buurt werden nog meer verwend: zij mochten met Sinterklaas of Kerstmis naar het kasteel komen. Ze moesten langs achter komen en kregen chocolademelk, koffiekoeken en cadeautjes.

Noodlottig ongeval

Rond 1925 kocht Maurice een domein van ongeveer 300 ha in Lorcé (nabij Stavelot). Daar ging hij vaak naartoe om te jagen. Op 10 oktober 1938 sloeg het noodlot toe en stierven Maurice en Alice in een tragisch verkeersongeval bij terugkeer van hun verblijf in Lorcé. De begrafenis van Mevrouw Speth vond plaats in de kerk van Achterbroek op 13 oktober 1938. Mijnheer Speth zelf was protestants. Het echtpaar ligt begraven in het familiegraf op de begraafplaats van Kapellen. Het echtpaar was kinderloos en Jean-Frédéric Speth (burgemeester van Kapellen van 1933 tot 1946) erfde het domein Wolfsheuvel. Hij verkocht het op 4 mei 1939 aan de Assurantie

Te Wuustwezel vond de begrafenis plaats van heer en mevrouw Speth, welke tijdens een auto-ongeluk het leven lieten. De lichting der kisten ten sterfhuize.

van de Belgische Boerenbond. In oktober 2015 kregen een aantal trage wegen in Kalmthout een naambordje voor een betere herkenbaarheid. Het padje tussen de Kalmthoutsesteenweg en de Duffelaarstraat kreeg de naam 'het Maurice Spethpad'.

Volgende week: de volgende bewoners: de familie Grauls

Wij danken Ann Francken om met "Heide vertelt" samen te werken en samen eenzelfde doel na te streven. Dit kan alleen de, alrijke, geschiedenis van onze gemeente ten goede komen! We gaan dus in de toekomst meer over de Kalmthoutse wijk Achterbroek te weten komen!

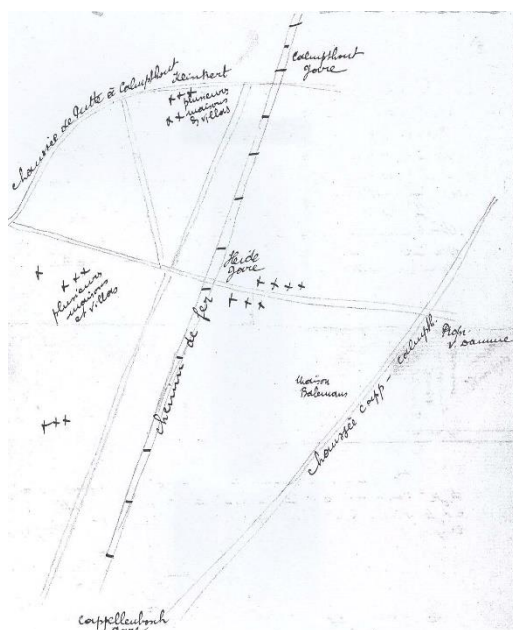
Laatste dag feestweekend Achterbroek kermis

Vandaag, 7 juli, is het alweer de laatste dag van het kermisweekend van Achterbroek kermis. Deze namiddag kan je vanaf 14.30 u terecht op het kermisterras en vanaf 18 u gaat de tent van de KIJ open om de jongste feestvierders te verwelkomen. Na de kinderfuif, wordt het weekend afgesloten met een 70-80-90-00's fuif. Jong en oud welkom om mee te vieren tot 02.00 u. Dinsdag kunnen de pagadders nog een laatste keertje in de botsauto's of draaimolen.

Fietszoektocht

Naar jaarlijks gewoonte organiseren de KIJ en Landelijke Gilde van Achterbroek een zomerse fietszoektocht. Dit jaar vindt die plaats op zondag 14 juli. De tocht is ongeveer 30 kilometer lang met onderweg een fotoquiz. Inschrijven en vertrek kan aan de KIJ-lokalen van Achterbroek tussen 13.00 en 14.00 u. Je betaalt 5 euro per persoon en krijgt hiervoor het formulier en een drankje op een stopplaats onderweg. Kinderen betalen slechts 2 euro en hebben altijd prijs. De prijsuitreiking is voorzien rond 17.30 u. Wil je meer info? Dan kan je contact opnemen met hanne.vandijck@kljachterbroek.be

De eerste pastorie van Heide aan de Kapellensteenweg 510, afl.3

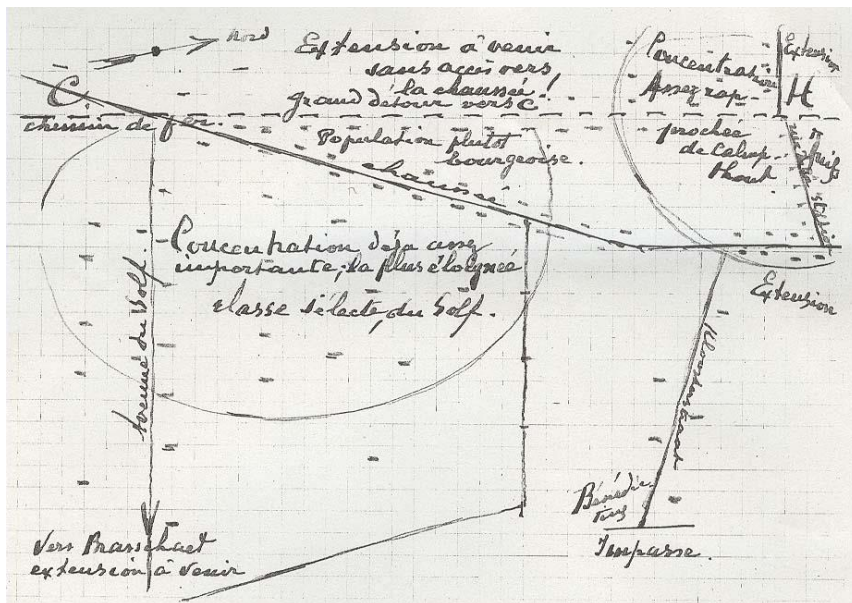

19.5.1929, De Preter aan Mgr. Van Cauwenbergh, schets Heide & Kapellenbos

Toch op Kapellenbos ?

Zo schreef De Preter nog op 19.5.1929 aan Van Cauwenbergh dat "De schoolbevolking in Heide is beslist nul, er zijn geen christelijke kinderen, er zijn ongeveer duizend joden. De enige interessante schoolbevolking is die van Kapellenbos. ". Hij keek duidelijk in de richting van de Kapellensteenweg en Kapellenbos " dicht bij de 20° kilometerpaal, een prachtig centrum!". Na bestudering besloot hij immers "Dit is geen schoolcentrum, het is een woestijn!" en werd enthousiast voor de locatie bij Van Damme. Meer nog: "De heer de Pret stelt ons een mooie weide ter beschikking en vlak naast deze grond staat een woning voor de zusters" en "op een afstand van 3 min. van de richting van Kalmthout stelt de heer de advocaat Muls, tot uw beschikking langs de rijweg en met een kruispunt waar 4 wegen elkaar kruisen, 7 min. van het station van Heide, 8 idem mijn. Van Damme. Een prachtig stuk grond voor de bouw van de kerk en, indien gewenst, het parochiehuis bestaat al. Het is een groot houten huis met drie mooie kamers en een keuken en 5

kamers op de eerste verdieping. Dit huis is eigendom van Mr. Muls en zal beschikbaar zijn in september." Monseigneur moet beslist nog eens komen kijken en De Preter wilt hem zelfs met de auto komen ophalen. Blijkbaar kwam die brief toch niet goed aan en de 23^e verwijst De Preter uitdrukkelijk "aan mijn priesterprogramma, dat ik bij mijn wijding heb ontleend aan de heilige Ignatius van Antiochië: 'eensgezind zijn met je bisschop' (Ign.Ant.Eph.IV.1)". Verder "Uw bezoek zal voor mij een stimulans en een aanmoediging zijn geweest, door al deze heren duidelijk te maken dat in eerste en laatste instantie alleen de diocesane autoriteit beslist.". Toch schrijft hij nog even dat de familie Van Damme zijn grond wilt afstaan als de kerk naast de school gebouwd zou worden en dat die school al in oktober zou kunnen openen. Ook bij Muls moet er wat misgelopen zijn aangezien De Preter op 27.12.1929 aan Mgr. Van Cauwenberg schreef " Hij beweert dat ik niet het recht had om de plannen aan U voor te leggen (!), dat ik van deze plannen ben afgeweken en ze heb gesaboteerd, dat ik hem om toestemming had moeten vragen om naar Uw huis te gaan ...". Het gevolg was dat Muls ontslag nam uit de Kerkfabrieksraad en dat De Waelhens hem volgde "omdat hij een geheime (!) overeenkomst had met Mr. Muls". Een bewaard gebleven situatieschets toont het belang van de bevolking onder Kapellenbos en verwijst uitdrukkelijk naar "Concentratie dicht bij Kalmthout", doelende op de buurt van het station! Ook de " Toekomstige uitbreiding zonder toegang tot de weg! Grote omleidingen naar C (overweg Kapellenbos)", doelende op de uitbreiding ten westen van het spoor.

Schets Heide & Kapellenbos met zijn concentraties bewoners en hun kwalificaties ,De Kloosterstraat rechts onder is de huidige Missiehuislei

Of toch op het kruispunt van Heide ? Het bezoek van de Preter aan Victor Van Damme te Brussel, Rue Joseph II, 105, begin april 1929 zoals wij zagen, maakte inderdaad wat los. Woensdag 29.5.1929 schreef deze aan monseigneur "Mijn broers en ik hebben gisteren mijn moeder in Heide bezocht. We hebben afgesproken om de landmeter Lucas van Kapellen de opdracht te geven om de meest praktische manier te vinden om aan uw wensen te voldoen.". Lucas zou vrijdag komen kijken en een plan maken binnen acht dagen. Zijn broer Alexis zou contact houden wat die ook deed op 2.6.1929.

Toen zond hij vanuit zijn woning Schorenbosch Schepdaal aan Mgr. Van Cauwenberg "de schets die volgens de instructies van de deskundige is opgesteld met het oog op de overdracht van grond voor de kerk en de school in Heide. Het eerste perceel - bestemd voor de kerk - namelijk figuur A.B.C.D, aan het kruispunt van Heide, heeft de volgende afmetingen: AB = 37,50 m. BC = 62,50 m AD = 39 m. De oppervlakte is 15 are en er is een voorgevel aan twee zijden, voor een totale lengte van 76,50 m. We kijken naar een prijs van f 20... per vierkante meter! De grond voor de school stellen we voor op de dreef naast de heer Steens, om onze best gelegen grond niet op te offeren voor een doel dat de onmiddellijke omgeving in waarde zou doen dalen. De rechthoek van de E.F.H.G. heeft zijden van 60 m (voorkant) en 50 m (diepte) en dus een oppervlakte van 30 are. We zouden voor dit perceel een prijs van Fr. 10 per m² vaststellen. De twee percelen liggen ongeveer 375 m uit elkaar. Natuurlijk zijn deze prijzen vermeld zonder rekening te houden met de compensatie van de donatie die we voor dit doel zullen doen".

Of in de dreef ?

Op 4.6.1929 reageerde monseigneur "Uw project verschilt op verschillende punten van de projecten die op 24 mei met je broer werden besproken". Door de onregelmatige vorm van het terrein voor de kerk zou die

achteruit moeten zodat er te weinig plaats zou zijn, en de school zou te ver komen. Daarom gaf hij de voorkeur aan *“de tweede hypothese die met de heer Victor Van Damme wordt overwogen, zou veruit te verkiezen zijn. De kerk zou worden geplaatst aan de andere kant van het terrein, naast de pastorie (40 m. voorgevel aan de weg) en de kerk eindigt bij de school, die dus langs de dreef liggen, op 50 meter van de weg: het zou het voordeel hebben om een blok te vormen met de kerk.”*. De afgesproken grondprijzen bedroegen 15 en 10 Fr. Victor Van Damme kreeg het antwoord van zijn broer en reageerde vanuit Brussel op 13.6.1929 dat *“Ik denk dat onze standpunten veel minder tegenstrijdig zijn dan ze op het eerste gezicht lijken, en ik ben ervan overtuigd dat een ontmoeting ter plekke de zaken aanzienlijk vooruit zou helpen”* en stelt voor om met

Kapelhof van Van Damme te Heide

zijn beslagen architect elkaar te ontmoeten in Heide. Op 10 juli troffen zij elkaar op het Kapelhof te Heide en Victor bevestigde in naam van moeder zeven dagen later de bespreking in een lange brief. Langs de steenweg zou een rechthoekig blok van 50 op 100 m. diep afgestaan worden op het uiteinde van hun eigendom, richting Kapellen. Zij zouden langs de noordzijde ervan en op hun grond, een verbindingsweg aanleggen tussen de steenweg en de Van Dammedreef. *“Het is duidelijk dat u op de grond die u hebt gekregen, tegenover de weg en direct naast*

het eigendom van Steens, eerst de ingang van de school en een werkkamer zult bouwen, dan de pastorie en vervolgens de kerk; deze laatste zal haar voorgevel tegenover de weg hebben en zal worden gebouwd langs de nieuw aan te leggen laan. Onmiddellijk na het koor of de apsis van de kerk zou het huis komen van de nonnen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs, hun tuin zou zich uitstrekken tot het einde van het land langs de genoemde laan”. Eventuele aanpassingen moeten met moeder en de architect besproken worden, de werken moeten voor 1.5.1930 starten en een antwoord is verwacht voor 1.11.1929. De grondprijs is 15 Fr. de m², maar moeder zou 50.000 Fr. schenken om de parochie op te starten. Mgr. Van Cauwenberg schreef moeder Van Damme op 26.7.1929 *“Ik betreur het dat ik u nog geen definitief antwoord kan geven op uw zeer genereuze aanbod”* en *“Ik vrees dat de vergadering in de dreef ongelukkig was. Feit blijft dat het project in de openbaarheid kwam en dat het verzet van het gemeentebestuur van Kalmthout onmiddellijk duidelijk was”*. Maar *“Een dezer dagen zal ik een vergadering hebben met het schepencollege, waar ik zal proberen deze heren te bekeren tot ons project, dat volgens mij het beste is”*.

(bijdrage van Lieven Gorissen)

Buurtkoffie in Dennendael!

Ook tijdens de vakantie is er Buurtkoffie in Dennendael, een volgende gelegenheid is er op Dinsdag 9 juli om 14u in het Ernest Albert kunsthuis in de Hortentiadreef. Geen speciale spreker deze maal maar de vele bijeenkomsten getuigen van de waarde van een dergelijke ontmoeting. Mensen maken meestal gemakkelijk contact op

dergelijke bijeenkomsten, het is ook altijd interessant om nieuwe mensen te ontmoeten. Dit kan tijdens dergelijke bijeenkomsten waar iedereen van harte welkom is, ook mensen uit andere wijken! Hopelijk kan er op een zonnig weertje gerekend worden, de koffie, thee of een ander drankje staan klaar.

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Jukmaker (nr.25)

Een jukmaker was een maker van een juk. De jukmaker speelde in de overwegend agrarische samenleving van vroeger een belangrijke rol. Een juk is een houten blok, met een bepaalde pasvorm, die op de schouder wordt gedragen om een last te verplaatsen. Aan beide uiteindes zit een haak, waaraan een touw of een ketting met een mand, bus of een emmer kan worden bevestigd. Op de boerderij was het transport van lasten één van de grote knelpunten. Met de simpele mogelijkheden die men had op materieel gebied probeerde men toch zich te behelpen. Eén van de instrumenten hiervoor was het juk. Deze min of meer op maat uitgesneden houten plank - de uitsparing voor de nek en de afstand van de schouders verschilden immers van persoon tot persoon - liet toe om twee volgeladen emmers, of bussen, met minder arbeid toch vlot te transporteren. Indien vereist en de kracht voldoende kon men ook nog eens twee emmers in de handen dragen. De emmers konden eventueel gevuld zijn met melk. (bijdrage van Paul Witters)

Piet Konings overleden!

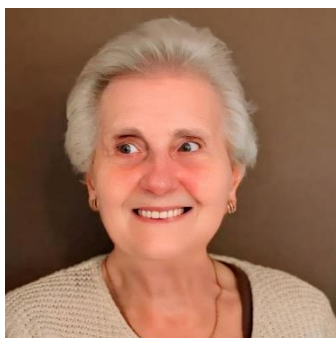
In Klina Brasschaat overleed op 29 juni Piet Konings. Piet werd geboren in Essen op 14 september 1940. Hij was gehuwd met Julia Van Tichelen, vader van twee dochters en zeven kleinkinderen. Jarenlang woonde Piet met zijn echtgenote Julia in de Bevrijdingslei, de laatste jaren waren ze naar een serviceflat verhuisd in de Canadezenlaan. Piet was ook vele jaren actief in het verenigingsleven van onze gemeente. Als fietsend lid was hij verschillende jaren actief bij de Heidestoempers. Het wielrennen, en sport in het algemeen, boeide hem erg, zo was hij ook vele jaren één van de medewerkers bij de Internationale veldrit Bosduin. Bij de Kalmthoutse vriendenclubs voetbal was Piet

gekend als een voormalig scheidsrechter. De laatste tijd ging het met Piet wat minder goed. Van hem werd gisteren, zaterdag 6 juli, afscheid genomen in de parochiekerk van Heide. Hij rust in vrede!

Ook afscheid van Lydia Van Noten

In het Beukenhof in Heide overleed op 30 juni Lydia Van Noten, weduwe van Henri Dillen. Lydia werd geboren in Borgerhout op 16 juni 1941 maar woonde ook vele jaren in Heide. Van haar wordt afscheid genomen op woensdag 10 juli om 11u in de parochiekerk Sint-Jozef in Heide. Zij rust in vrede.

Luc Wuyts geeft meer info!

Vorige week publiceerden wij al een artikel rond de actie die Luc Wuyts op touw zet voor zijn buurmeisje Lia (8 jaar oud) die vecht tegen het syndroom van Kabuki. Luc wil het artikel nog aanvullen met wat meer informatie. *“De actie “de Muur van mijn Olympische Kampioenen” loopt nog tot 21 juli. Iedere dag komt een topatleet uit het judo, zwemmen en de paardensport zijn naamplaatje aanbrengen op de “Muur van mijn Olympische Kampioenen” en doet tegelijkertijd een oproep aan zijn achterban om de “100.000 voor*

Lia" financieel te steunen. Ik wil in deze periode inderdaad 100.000 Euro verzamelen voor mijn buurmeisje Lia (8), die geboren is met het syndroom van Kabuki en zo door het leven moet met een aantal fysieke en mentale handicaps. Beschouw die 100.000 Euro als een soort pensioenfonds voor Lia. Stortingen kunnen gebeuren op de KBC-rekening "De 100.000 voor Lia: BE48 7310 0958 8827. Judo, zwemmen en de paardensport zijn de disciplines die ik als beroepsjournalist heb gevolgd voor

Het Laatste Nieuws en het Persagentschap BELGA. De Muur van mijn Olympische Kampioenen staat opgesteld in mijn voortuin in de Hollekelderstraat 28, Kalmthout”.

Uit de oude doos, herinneringen!

Deze week publiceren we een foto van een door iedereen gekende bocht! De bocht in de Putsesteenweg ter hoogte van het Keienhof met daarbij een mooi zicht op het Keienhof zelf. Deze foto komt uit het archief van wijlen Michel Lambrechts (Michellio) ons ter beschikking gesteld door zijn zoon Marc, waarvoor onze dank!

“Heide vertelt” is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

